

Granskning av taxor och avgifter i Borås Stad

Stadsrevisionen • Borås

Rapportsammandrag

2020-01-20

20
20

Stadsrevisionen i Borås Stad har uppdragit åt Qualitarium AB att genomföra en fördjupad granskning av taxor och avgifter. Syftet med granskningen är att bedöma om Borås Stads arbete med taxor och avgifter är ändamålsenligt och bedrivs med en tillräcklig intern kontroll.

Granskningens två huvudfrågor är om den interna kontrollen vid debitering av avgifter inom berörda nämnder är tillräcklig samt om nivån på taxor och avgifter i de berörda nämnderna förenliga med självkostnadsprincipen och likställighetsprincipen.

Intern kontroll

Granskningen visar att den interna kontrollen gällande debitering av taxor och avgifter är tillräcklig i de nämnder där nämnden genom en dokumenterad riskanalys tar ställning till om hanteringen av taxor och avgifter utgör en risk för nämndens verksamheter. Denna bedömning gäller även när nämnden gör bedömningen att inte ta med det som ett kontrollmoment i den interna kontrollplanen.

De nämnder där riskanalys inte genomförs eller dokumenteras alls, eller där kundfakturor efter genomförd riskanalys utan motivering exkluderas från den interna kontrollplanen, bedömer vi brister i sin interna kontroll.

Vidare bedömer vi det vara en brist att inte all relevant information kring hanteringen av riskanalyser och interna kontrollplaner har dokumenterats. De gällande styrdokumenterna behöver kompletteras så att det säkerställs att samtliga nämnder får likvärdig, relevant och uppdaterad information om gällande rutiner.

Vi rekommenderar att:

- Kommunstyrelsen säkerställer att styrdokument som beskriver hur arbetet med riskanalys och intern kontroll ska hanteras i nämnderna kompletteras och uppdateras
- Miljö- och konsumentnämnden, grundat på en genomförd riskanalys, upprättar en intern kontrollplan som är anpassad till nämndens verksamhet
- Fritids- och folkhälsönämnden, Förskolenämnden och Kulturnämnden förstärker sitt arbete med den interna kontrollen genom att inkludera en bedömning om hanteringen av kundfakturor i sina riskanalyser
- Vård- och äldrenämnden förstärker sitt arbete med den interna kontrollen genom att dokumentera motiveringen till varför kundfakturor inte inkluderas i den interna kontrollplanen

Självkostnads- och likställighetsprincipen

Granskningen visar att nivån för många av de taxor och avgifter som kommunen har ansvar för styrs av lagstiftning. Det finns dock exempel inom miljö, fritid och kulturområdet där kommunen bestämmer avgiftens storlek.

Vår iakttagelse är att i samtliga granskade nämnder visade intervjupersonerna förståelse för och kännedom om de gällande principerna. Några nämnder uppvisade mindre kännedom om hur stor del av verksamheten som är avgifts- respektive skattefinansierad. Generellt görs det inte systematiska analyser av verksamheternas egna kostnader vid beräkning av avgifter (med undantag för Miljö- och konsumentnämnden) för att säkerställa att självkostnadsprincipen efterlevs. Samtidigt gör samtliga tillfrågade bedömningen att det inte finns tveksamhet om att gränsen för självkostnad inte överskrids.

Trots avsaknaden av systematiska analyser för att säkerställa att nivån på taxor och avgifter i de berörda nämnderna är förenliga med självkostnadsprincipen och efterlever likställighetsprincipen, gör vi bedömningen att gällande taxor baseras på förståelse för och hänsyn till kommunallagens bestämmelser om dessa principer.

För att säkerställa att självkostnads- och likställighetsprinciperna efterlevs finns det utvecklingsmöjlighet i de nämnder där taxor och avgifter ska vara "skäliga" eller där fri prissättning gäller för att göra beräkningar på de egna kostnaderna. Vidare bedömer vi att det finns ett behov av styrning från centralt håll för att säkerställa att de lagstadgade principerna tas i beaktande vid beräkning av taxor och avgifter i nämnderna. En samordning av detta arbete åligger Kommunstyrelsen.

Vi rekommenderar att:

- De granskade nämnderna ser över sina rutiner för beräkning av taxor och avgifter för att säkerställa att självkostnadsprincipen och likställighetsprincipen efterlevs och att dokumentera hur beräkningarna är gjorda
- Kommunstyrelsen utarbetar centrala riktlinjer för nämnderna för att säkerställa att de gällande principerna tas i beaktande vid beräkning av taxor och avgifter

Rutiner, riktlinjer och processbeskrivning

Det finns brister i samtliga granskade nämnder när det gäller dokumentation av riktlinjer och anvisningar kring hantering av avgifter, med undantag för Förskolenämnden och Grundskolenämnden.

Vi rekommenderar att:

- De granskade nämnderna, med undantag för Förskolenämnden och Grundskolenämnden, tillser att det upprättas tillräcklig dokumentation som beskriver samtliga processer som berör hantering av taxor och avgifter
- Det finns brister i samtliga granskade nämnder, med undantag för Förskolenämnden, Grundskolenämnden och Vård- och äldre-nämnden, när det gäller rutiner och dokumentation av kontroller för avgiftshantering.

Vi rekommenderar att:

- De granskade nämnderna, med undantag för Förskolenämnden, Grundskolenämnden och Vård- och äldre-nämnden, tillser att det upprättas tillräckliga rutiner för kontroller som säkerställer att debiteringen av taxor och avgifter sker och att beräkningen blir korrekt
- Upprättade rutiner och kontrollernas resultat dokumenteras

Vår bedömning är att debitering av avgifter sker i enlighet med beslutade taxor och att debiteringen till stor del motsvarar underlaget. Granskningen visar att Samhällsbyggnadsnämndens rutiner för hantering av bygglovsavgifter innehåller risker för felaktig debitering.

Vi rekommenderar att:

- Samhällsbyggnadsnämnden ser över sina rutiner och processer vid hantering av bygglovsavgifter för att säkerställa att beräkningarna blir korrekta i samtliga ärenden
- Det finns tillräckliga kontroller och uppföljning som säkerställer att avgifterna blir korrekt redovisade.

Det saknas till stor del rutiner i Borås Stad som säkerställer att alla avgifter faktureras i enlighet med Kommunfullmäktiges beslut. Vilket vi bedömer innebär en risk för ekonomisk skada för kommunen.

Vi rekommenderar att:

- De granskade nämnderna inför rutiner som säkerställer att alla avgifter faktureras i enlighet med Kommunfullmäktiges beslut.

Det finns däremot rutiner för bevakning av kundfakturer som är tillfredsställande.

BORÅS
STAD

STADSREVISIONEN

Besöksadress Sturegatan 42 **Postadress** 501 80 Borås
Telefon 033-35 71 54 **E-post** revisionskontoret@boras.se
Webbplats boras.se/stadsrevisionen